

Transport av avfall som är farligt gods och farligt avfall

Transport av farligt gods på väg och järnväg respektive transport av farligt avfall har sina egna av varandra oberoende regelverk, vilka ibland gäller jämsides, men ibland var för sig. Därför behöver den som ska organisera (avsända) avfall för en transport ta reda vilket eller vilka regelverk som gäller innan transport sker.

Farligt gods eller farligt avfall

Farligt gods är alla ämnen och föremål (inklusive avfall) som har egenskaper som uppfyller vissa kriterier enligt ADR-S och RID-S.

Farligt avfall är enligt avfallsdirektivet (2008/98/EG) ett ämne eller föremål som innehavaren (verksamhetsutövare) antingen gör sig av med, avser att göra sig av med eller är skyldig att göra sig av med och som innehar minst en av de farliga egenskaper som förtecknas i bilaga III i Avfallsdirektivet 2008/98/EG.

[Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall](#)

Ett farligt avfall kan uppfylla kriterierna för en eller flera klasser av farligt gods, men det är inte alltid så. Exempelvis kan vissa typer av träavfall klassificeras som farligt avfall (EWC-kod "19 12 06"), men det klassificeras inte som farligt gods. Anledningen är att egenskaperna hos träavfallet inte uppfyller några kriterier för farligt gods.

Däremot räknas t.ex. avfall av aceton och diesel både som farligt avfall och som farligt gods, eftersom dessa ämnen vanligtvis uppfyller kriterierna för farligt gods genom sina brandfarliga egenskaper.

Transport av farligt gods

Transport av farligt gods på väg och järnväg regleras av de bestämmelser som anges i ADR-S och RID-S.

Vad som ska anses som farligt gods framgår av de kriterier som är angivna för varje farlighetsklass och när ett ämne eller föremål uppfyller kriterierna så måste reglerna om farligt gods följas. Även för avfall gäller alltså att detta räknas som farligt gods om kriterierna uppfylls. Ett sätt för att få reda om avfall är farligt gods eller inte, är att studera säkerhetsdatabladet som eventuellt finns för ämnet/föremålet innan det övergick till att vara avfall. I säkerhetsdatabladet anges i avsnitt 14 under "Transportinformation" vilken klassificering ämnet har när den såldes. Finns originalförpackningar kvar så kan information fås via märkningar.

Klassificering av avfall kan göras utifrån information om vilken bransch avfallet kommit från och hur avfallet har uppstått. För att få hjälp med klassificering av avfall som är farligt gods, kan kontakt tas med något av de olika återvinningsföretagen.

Tillsyn över transport av avfall som är farligt gods görs av polisen vid vägtransporter och av Transportstyrelsen vid järnvägstransporter.

Internationella (gränsöverskridande) och nationella transporter

Vid internationella (gränsöverskridande) och nationella transporter ska bestämmelserna i ADR-S och RID-S följas. I bestämmelserna anges bl.a. utbildningskrav, krav på etikettering, märkning, skyltning, utrustning, transportdokumentation samt krav på säkerhetsrådgivare, etc. Det krävs vanligtvis inget speciellt tillstånd för att få transportera farligt gods.

I reglerna finns det på ett flertal ställen särskilda bestämmelser som gäller för avfall. Bland annat finns det möjlighet att klassificera avfallet på ett förenklat sätt och detta anges i 2.1.3.5.2 och 2.1.3.5.5 i ADR-S/RID-S. Dessutom finns det specifika bestämmelser som gäller för en viss typ av ämne eller föremål som är avfall, exempelvis gäller detta för använda aerosolbehållare (SP 327), använda batterier med syra (SP 598), färgavfall (SP 650) och använda litumbatterier (SP 636).

När avfall som också är farligt gods ska transporteras, måste kompletterande information införas i godsdeklarationen enligt bestämmelserna i 5.4.1.1.3.

De generella lättnaderna, transport som ”begränsad mängd” och som ”värdeberäknad mängd”, vilka får användas enligt ADR-S och RID-S, kan naturligtvis användas även vid transport av avfall som är farligt gods.

Nationella transporter

Inom Sverige finns det möjlighet att utnyttja vissa lättnader för avfall som är farligt gods som transporteras till återvinningscentraler, återvinningsanläggningar eller miljöstationer. Dessa lättnader anges i del 16 i bilaga S i ADR-S.

Lättnad 1(kapitel 16.0) ADR-S

Företag kan transportera bort mindre mängder avfall (farligt gods) av viss typ till återvinningscentraler, återvinningsanläggningar eller miljöstationer, utan att övriga delar i ADR-S behöver följas och detta framgår i kapitel 16.0. Mängden farligt gods får vara högst 30 kg bruttovikt per transportenhet*. För litumbatterier gäller en nettovikt på 5 kg. De ämnen som räknas upp i kapitel 16.5 får inte transporteras enligt bestämmelserna i kapitel 16.0, förutom det som gäller för litumbatterier i anmärkning 1 till 16.0. Ämnen som anges i kapitel 16.5 måste därmed transporteras enligt de strängare kraven som anges i ADR-S

*En transportenhet är ett motordrivet fordon utan släpvagn, eller en kombination bestående av ett motordrivet fordon med släpvagn.

Lättnad 2 (kapitel 16.1-16.5) ADR-S/RID-S

I kapitel 16.1 - 16.5 anges lättnader från vissa förpackningsbestämmelser. Ämnen och föremål som finns i mindre förpackningar med en högsta bruttovikt av 30 kg behöver inte vara typgodkända. De mindre förpackningarna förpackas i typgodkända ytterförpackningar, som större förpackningar, IBC-behållare och storförpackningar. Ämnen och föremål som räknas upp i tabell 16.5, får inte transporteras enligt bestämmelserna i del 16.

Ytterförpackningarna behöver inte typprovos med ett representativt urval av ”mindre förpackningar” innehållande det avfall som ska transporteras. Det räcker om dessa ytterförpackningar är typgodkända för ett fast ämne motsvarande förpackningsgrupp II (”förpackningskod Y”). Den transportfärdiga förpackningen, IBC-behållaren eller storförpackningen, får ha en bruttovikt som högst uppgår till den tillåtna begränsning (bruttovikt) som anges i förpackningens, IBC-behållarens och storförpackningens certifikat eller typgodkännandemärkning.

För att undvika läckage av vätska, ska ”mindre förpackningar” med avfall förpackas tillsammans med absorberande material i sådan mängd att det håller kvar all fri vätska som kan läcka ut i ytterförpackningen under transporten.

Godsdeklaration enligt 5.4.1.1 ska medföras vid transport av avfall som är farligt gods och ska då innehålla följande ytterligare information förutom det som krävs i kapitel 5.4: ”Förpackat enligt del 16” eftersom det vid tillsyn måste framgå att de typgodkända förpackningarna inte har provats helt enligt bestämmelserna.

Övriga bestämmelser i ADR-S och RID-S, som exempelvis märkning, etikettering och utbildning, måste följas.

Nationella transporter av avfall

Avfallsförordningen (2020:614) innehåller bestämmelser om anmälnings- och tillståndsplikt för den som ska transportera avfall inom Sverige. Den som transporterar farligt avfall omfattas även av antecknings- och rapporteringsskyldighet samt krav på att fordonet ska åtföljas av ett transportdokument. Det är kommunen som är tillsynsmyndighet för de nationella transporterna.

Klassificering av avfall

Avfallsförordningen ställer krav på att en avfallsinnehavare ska ha klassificerat sitt avfall. Det innebär att avfallsinnehavaren behöver känna till eller inhämta kunskap om avfallets egenskaper och ursprung, och klassificera avfallet med en avfallskod enligt bilaga 3 till avfallsförordningen. Om avfallet innehåller ett eller flera ämnen eller komponenter som innebär att avfallet har farliga egenskaper ska en kod för farligt avfall väljas.

Bedömningen behövs för att avfallet ska kunna tas omhand på ett säkert sätt och för att undvika risker vid transport, sortering, lagring och behandling. Klassificeringen är även grunden för att rapportera farligt avfall till Naturvårdsverkets avfallsregister.

Läs mer om hur det går till att klassificera ett avfall på Naturvårdsverkets webbsida:

[Klassificering och kodning](#)

Anmälnings- och tillståndsplikt

Den som transporterar avfall inom Sverige kan omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikt hos Länsstyrelsen. Vid transport av farligt avfall gäller alltid minst anmälningsplikt. Om verksamheten transporterar mer än 100 kg eller 100 liter farligt avfall per kalenderår gäller tillståndsplikt.

Transportdokument

Den som transporterar ett farligt avfall ska, tillsammans med den som lämnar avfallet för transport, upprätta ett transportdokument. Transportdokumentet ska signeras och medfölja fordonet under transporten. Vilka uppgifter som ska ingå i ett transportdokument anges i Naturvårdsverkets föreskrifter om transport av avfall (NFS 2022:2).

Läs mer om anmälnings- och tillståndsplikten samt kravet på transportdokument på Naturvårdsverkets webbsida. På webbsidan finns information om vilka uppgifter som ska ingå i ett transportdokument, samt mallar för hur ett transportdokument kan få se ut.

[Avfallstransporter inom Sverige](#)

Antecknings- och rapporteringsskyldighet

Den som transporterar ett farligt avfall ska anteckna vissa uppgifter om avfallet, samt rapportera uppgifterna till Naturvårdsverkets avfallsregister. En anteckning ska sparas i minst 3 år (1 år om verksamheten är transportör) och på begäran kunna uppvisas för en tillsynsmyndighet eller föregående avfallsinnehavare.

På Naturvårdsverkets webbsida finns stöd för den som ska anteckna och rapportera som transportör eller insamlare.

[Rapportera som insamlare eller transportör \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

Gränsöverskridande transporter av avfall

Gränsöverskridande transporter, dvs internationella transporter som går in eller ut ur Sverige, av avfall regleras av EU-förordning "Waste shipment regulation" (EG 1013/2006). Denna förordning baseras på Baselkonventionen och OECD-avtalet om avfallstransporter. EU:s förordning gäller i alla medlemsländer.

Transporter av avfall som ska skickas från Sverige, kan behöva anmälas till Naturvårdsverket och övriga berörda länders myndigheter samt godkännas innan transporterna får genomföras. En anmälan motsvarar en ansökan om tillstånd. Om anmälan behövs eller inte, beror på vad det är för typ av avfall, var avfallet ska skickas och hur avfallet ska omhändertas. Som nämns ovan behöver avfallsinnehavaren, inför transporterna, göra en klassificering av avfallet. Om avfall ska transporteras till Sverige från ett annat land, lämnas anmälan till avsändarlandets myndighet.

Farligt avfall omfattas alltid av anmälningsplikt, dvs. en anmälan behöver upprättas och godkännas av berörda myndigheter i olika länder innan transporterna får starta. Hur en anmälan görs beskrivs på Naturvårdsverkets webbsida.

[Gränsöverskridande avfallstransporter](#)

[Så gör du en anmälan](#)

Förutom farligt avfall omfattas också vissa andra avfallsfraktioner av anmälningsplikt, till exempel hushållsavfall och vissa typer av plastavfall.

Det finns avfallstyper som omfattas av s.k. informationsplikt. Detta innebär att en anmälan inte behöver upprättas innan transporterna sker, men att ett särskilt transportdokument ska medfölja vid transporten. På webbsidan ges vägledning om en anmälan behövs eller inte. Den som ska exportera avfall har skyldighet att ta reda på om en anmälan behövs eller ej.

[Anmälan eller informationsplikt](#)

Det är förbjudet att exportera och importera avfall till och från land som inte är med i Baselkonventionen, samt att exportera farligt avfall till länder som inte är medlemmar i OECD, eller EU/EFTA. Det är även förbjudet att exportera avfall för bortskaffande till länder utanför EU/EFTA.

Transporter av avfall som inte sker enligt gällande regelverk betraktas som illegala. Den verksamhetsutövare som genomför en olaglig transport av avfall riskerar att straffas i Sverige och andra länder.

Ansvar för tillsyn av gränsöverskridande avfallstransporter ligger hos fem Länsstyrelser. Dessa är Länsstyrelsen i Skåne, Västra Götaland, Stockholm, Gävleborg och Norrbotten län. Tillsynen sker ofta i samverkan med andra myndigheter, vanligtvis Tullverket, Polisen och Kustbevakningen.

Naturvårdsverket är behörig myndighet för gränsöverskridande avfallstransporter. Detta innebär att Naturvårdsverket ger tillstånd till gränsöverskridande transporter, samt är kontaktpunkt gentemot andra länders behöriga myndigheter. Naturvårdsverket ger också vägledning till företag och andra myndigheter inom ämnet.